

Blahoslav Dokoupil

Časopis Květen a jeho doba

Každoroční literárněvědné konference v rámci festivalu Bezručova Opava se v posledních letech soustřeďovaly k jednotlivým etapám vývoje české literatury po druhé světové válce. Po období 1945-1948 a po raných padesátých letech přišla v 36. ročníku Bezručovy Opavy na řadu druhá polovina padesátých let s dominujícími vývojovými impulsy časopisu *Květen* (1955-59). Konference **Časopis Květen a jeho doba** se konala v tradičním termínu 15. a 16. září 1993 pod patronací Slezského muzea v Opavě - Památníku Petra Bezruče, Ústavu pro českou literaturu AV ČR v Praze a Brně a Slezské univerzity v Opavě.

Bylo by zpozdilé domnívat se, že jedna literárněvědná konference navštívená zhruba třemi desítkami účastníků se jednou provždy vypořádá se všemi literárněhistorickými otázkami, které se vynořují nad *Květem* a obdobím, v němž vycházel. Jak ukázala diskuse, účastníci konference se především neshodli v hodnocení samotného *Května* a jeho významu pro vývoj české literatury. *Zdeněk Pešat* v úvodním vystoupení a *Miroslav Červenka* v několika improvizovaných vstupech poukazovali na nutnost hodnotit snažení „květnácké“ skupiny s vědomím dobových kulturních i politických souvislostí. Zdají-li se nám dnes teoretické postuláty i tvorba ze stránek *Května* málo průbojně či příliš poplatné své době, musíme brát v úvahu i překážky, které museli mladí autoři krok za krokem překonávat - tlak stranických orgánů a jejich převodové páky Svazu čs. spisovatelů, cenzurní zákazy, kádrové postihy apod. V *Květnu* možná není uloženo mnoho trvalých hodnot a jeho přispěvatelé podléhali mnoha iluzím, ale přesto i zásluhou *Května* vypadala česká literatura po čtyřech letech jeho vycházení úplně jinak než v roce 1955. Druhý, víceméně prezentistický pól v pohledu na *Květen* představoval příspěvek *Jaromíra Slomky* provokativně nazvaný *Co zbylo z Května?* Slomek položil důraz spíše na slabiny a omyly „květnáckého“ programu a vyslovil názor, že to, čím příslušníci generace skutečně překročili svou dobu, vznikalo vlastně mimo tento program, ne-li přímo v rozporu s ním.

Další průběh konference dal po mém soudu za pravdu spíše prvnímu z obou názorů. Ukázalo se mimo jiné, že *Květen* nebyl po celou dobu svého vycházení jeden a tentýž, že zvláště v jeho třetím ročníku, v němž mohla redakce s kruhem spolupracovníků nejlépe realizovat své představy, se najdou příspěvky zajímavé i po letech nejen pro literární historiky a že *Květen* byl v jistém smyslu i průsečíkem obecnějších a dlouhodobějších vývojových tendencí. Z tohoto hlediska pokládám za zvlášť inspirativní vystoupení *Vladimíra Papouška*, který se zabýval existenciálními fenomény v tvorbě literátů kolem *Května*. *Jiří Rambousek* zase poukázal na souvislosti mezi poezií *Května* a tvorbou I. Blatného, J. Orteny a básníků sdružených kolem sborníků *Ohnice*. Několikrát během jednání zaznělo, že na své docenění stále ještě čeká poezie Josefa Bruknera, z kritiků *Května* se dostalo pozornosti Josefu Vohryzkovi. *Vladimír Macura* vyzvedl ze zapomenutí básně *Jaromíra Jermáře*, jež ve své době vzbudily dnes už těžko pochopitelnou polemickou odezvu, a *Milada Písková* připomněla spolupráci slovenských autorů s *Květem*.

Větší část příspěvků se netýkala časopisu samotného, ale často i z nich bylo patrné, že *Květen*

svými podněty napomáhal názorovému a uměleckému zrání osobností, které pak významně rozšiřovaly možnosti české literatury: frekventovaná byla na konferenci jména Olega Suse (zejména v příspěvcích Pavla Pešty, Ladislava Soldána a Aleny Hájkové), Miroslava Holuba (*Michal Bauer, Jiří Urbanec*), Oldřicha Mikuláška (*Miroslav Zelinský, Drahomíra Vlašínová*), J. R. Picka (*Jiří Skalička*). Značná pozornost byla věnována literárním časopisům daného období: slovenské Mladé tvorbě (*Viera Žemberová*), Hostu do domu (*Naděžda Siegllová*), Červenému květu (*Libor Pavera*), Zlatému máji (*Věra Vařejková*). Zajímavým srovnáním poezie všedního dne s písněmi z dobové soutěže Hledáme písničku pro všední den oživila konferenci Iva Málková. Vladimír Novotný rekonstruoval osudy jednoho nevydaného románu A. C. Nora, Svatava Urbanová se zabývala proměnami tzv. dětského aspektu v dobové literatuře pro mládež i pro dospělé, regionální zřetely vnesly na jednání příspěvky Antonína Satkeho a Edmunda Rosnera.